

PAPER DETAILS

TITLE: Çeviri Çocuk Kitaplarının Kültür Aktarımı Açısından İncelenmesi

AUTHORS: Osman MERT,Fatma ALBAYRAK,Nilüfer SERİN

PAGES: 58-73

ORIGINAL PDF URL: <https://www.anadiliegitimi.com/tr/download/article-file/14865>

Ana Dili Eğitimi Dergisi
Journal of Mother Tongue Education
ADED - JOMTE
www.anadiliegitimi.com

Çeviri Çocuk Kitaplarının Kültür Aktarımı Açısından İncelenmesi*

Osman Mert**

Fatma Albayrak***

Nilüfer Serin****

Özet

İlkokul seviyesindeki çocuklara yönelik olarak hazırlanan çeviri çocuk kitaplarında ait oldukları kültür ile birlikte evrensel kültür öğelerine ne ölçüde yer verildiğinin araştırıldığı bu çalışma, betimsel nitelikte yapılmış bir araştırmanın ürünü olup tarama modelinde hazırlanmıştır. Öncelikle ilkökul öğrencilerine yönelik olarak hazırlanan çeviri çocuk kitapları araştırma kapsamına alınmış; ardından ölçüt örnekleme yöntemiyle çocuk edebiyatı uzmanlarınca yapılan çalışmalarda belirtilen ve çocuk kitaplarında bulunması gerektiği ifade edilen ölçütler dikkate alınarak farklı yayınevlerince hazırlanan hikâye türündeki çeviri çocuk kitapları arasından seçilen 5 kitap çalışma kapsamına alınmıştır. Doküman analizi tekniğiyle, söz konusu çeviri çocuk kitaplarının ait olduğu kültürel öğeler ve bunların aktarılma biçimleri incelenmiştir. İnceleme tamamlandığında kodlanan kültürel öğeler sıralanmıştır. Bu biçimde söz konusu eserlerin, ait oldukları kültürü yansıtmaya dereceleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Ayrıca çocukluktan yetişkinliğe geçiş sürecini etkileyen, gerek okuldaki eğitim öğretim faaliyetlerini gerekse bireyin sosyal yaşamını destekleyen kitapların çocukların ilgilerine, ihtiyaçlarına uygun ve de yeterli olup olmadıkları ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kültür aktarımı, çeviri çocuk kitapları.

The Study of Translated Children Books in terms of Cultural Transformation

Abstract

The study to be searched to what extend the indigenous culture with the aspects of universal culture are included in translated children books to be prepared aimed at primary school students is prepared in the model of the survey as the product of the study to have descriptive characteristics. Firstly, translated children books to be prepared aiming at primary school students have been part of the study; and then, through the method of criterion modeling, by considering the criteria stated in the studies by the experts of children's literature and indicated to be required in the children books, five books chosen from among the translated children books which are kind of story prepared by different publishers have been part of the study. Through the technique of document analysis, in question, the cultural aspects. In this way, it has been tried to determine the level of reflecting the indigenous which translated children books belong and their

* Bu çalışma, VII. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu'nda sözlü bildiri olarak sunulmuştur. bk. VII. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu (USOS 2013), 23-25 Mayıs 2013, Kuşadası, Aydın.
<http://www.usos2013.org/?id=18> (20.06.2013).

** Doç. Dr., Atatürk Üniversitesi, Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Bölümü. E-posta: omert@atauni.edu.tr

*** Arş. Gör., Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe Eğitimi Bölümü. E-posta: fatma.albayrak@atauni.edu.tr

**** Arş. Gör., Karadeniz Teknik Üniversitesi, Fatih Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Bölümü. E-posta: serin-58@hotmail.com

transformation forms are analyzed. When the analysis has been completed the coded cultural aspects have been arrayed culture. Also, It has been aimed to prove whether the books effecting the transitional process from the childhood to adulthood and supporting the educational activities in the school or the one's social life are convention to interest, needs and adequate, or not.

Keywords: Cultural transformation, translated children books.

Giriş

İnsanı biriktiren bir varlık hâline getiren, gelenek ve tarih sahibi kılan dil, aynı zamanda insanın kurmuş olduğu bir dünyadır (Karaağaç, 2002: 7). İnsanoğlunun dil ile inşa ettiği bu dünyanın temelinde; tarihin derinliklerinden süzülüp gelen, zamanın ve ihtiyaçların doğurduğu şuurlu tercihlerle, manalı ve zengin bir sentez oluşturan; sistemli ve sistemsiz şekilde nesilden nesile aktarılan; bu suretle her bir insanda benlik ve mensubiyet duygusu, kimlik şuuru kazanılmasını sağlayan; çevreyi ve şartları değiştirme gücü veren; nesillerden her birinin yaşadıkları zamana ve geleceğe bakışları sırasında geçmişe ait atıf düşüncesine yol açan ve inanışların, kabullenişlerin, yaşama şekillerinin bütününden oluşan 'kültür' yer almaktadır (Tural, 1992: 138).

İnsanlar ile toplumlar arası iletişimi sağlayan asıl araç olan dil ve dilin anlamlı hâle gelmesine olanak tanıyan kültür değerleri birbirinden ayrılmaz bir bütündür. Bir toplumun ulaştığı kavramları kendi yaşam şartlarından hareketle işaretlediği düşünülürse, o toplumun yaşamını oluşturan maddi ve manevi değerlerden meydana gelen kültürün dilde kavram karşılıklarını bulması ve dilin sözvarlığını oluşturmaları kaçınılmazdır. Kültürel yapıdan beslenerek meydana getirilen söz varlığı öğeleri, kalıcılığının da sağlandığı metinlerde anlamını bulur. Dolayısıyla dilin işlenmişlik özelliğini taşıması, bir başka deyişle zengin ve güçlü bir şekilde kullanım imkânı bulması ve taşıdığı değerleri aktarması yoluyla metinler, kültürlerarası iletişimi sağlayan önemli unsurlar içerisinde yerini almaktadır (Albayrak ve Serin, 2012).

Waldmann'a göre yazınsal metinler, kültürün bireylere sunduğu muhteşem bir zenginliktir. Böylelikle şimdiye değin bilinmeyen fantezi ve duygu dünyaları yakından tanınır, yeni duygusal ve estetik deneyimlerle karşılaşılır, denenmemiş bireysel ve toplumsal imkânlar sorgulanır, deneyimlerimiz gelişip zenginleşir. Bu nedenle yazınsal metinler kültür aktarımında önemli öğelerden biri olarak kabul edilebilir (Aktaran Keskin, 2010: 36).

Farklı kültürlerle ait eserler arasında yapılan çeviriler yoluyla, toplumlar arasında köprü kurulması ve toplumların birbirine yaklaştırılması söz konusu olmaktadır. Bunu sağlayacak olan çeviri eserler ve yazını, Türk edebiyatında, Tanzimat'tan bu yana, hatta Arapça ve Farsçadan çevrilen bilimsel ya da dinsel yapıtlar göz önüne alındığında Osmanlı İmparatorluğunun yükseliş döneminden itibaren sürekli bir gelişme göstermiştir. Ayrı dilleri konuşan uluslar arasında bir kültür dolaşımı,

karşılıklı kültür ve sanat alışverişi sağlaması gereken çeviri etkinliğinin dizgesel bir bütünlüğe ulaşması başlangıçta pek söz konusu olamamışken, 60'lı yıllardan itibaren ivme kazanmış ve artarak günümüze kadar gelmiştir (Gürsel, 1978: 21-26; Neydim, 1998).

Farklı türlerdeki çeviri kitaplar, özellikle çocuk ve gençlerin kendi kültürlerinin yanında başka toplumları da tanımalarına olanak sağlamaktadır. Türk edebiyatında, Tanzimat Döneminden itibaren bir disiplin olduğu kabul edilen çocuk edebiyatı alanında, birebir bu disiplin içerisinde ve tam bir çocuk eğitimi şuuru içerisinde olmasa da, yerli sözlü edebiyat ürünleriyle birlikte yine Tanzimat'la birlikte dışarıdan yapılan çeviriler söz konusu olmuştur (Baş, 2012: 14-15).

Başlangıcından itibaren çocuk edebiyatı kategorisinde değerlendirilen eserler dil, anlatım ve pedagojik düzey bakımından istenilen başarıyı yakalayamamış olsa da (Yalçın ve Aytaş, 2002: 12-15), tarihsel süreç içerisinde yenileşme çabaları içerisinde yerli edebiyat ürünlerimizin yanında çeviri çocuk edebiyatı ürünlerinin de önemli bir yer tuttuğu görülmektedir. Ayrıca Tanzimat'tan itibaren süregelen çeviri etkinliklerinin sonraki dönem edebiyatını da canlandırmaya devam ettiğine dair göstergeler olduğu kabul edilmektedir (Levent, 2010: 6). Gürsel (1978: 23)'e göre bir toplum kabuk değiştirirken özellikle de bir üretim tarzından başka ve görece daha ileri bir üretim tarzına geçiş sürecini yaşarken, üstyapıda, özellikle de kültür alanında çeviri etkinlikleri yoğunlaşmakta; çeviri etkinliği bir yandan geçmişin kültür kalıtını değerlendirip aktarırken öte yandan bu kalıtın özümlemesinde, değişik bir anlayışla ele alınıp yeniden üretilmesinde başlıca rolü oynamaktadır.

Çocuklara yönelik hazırlanan okuma kitapları ile ilgili olarak alanyazında hazırlanan çalışmalar incelendiğinde genel olarak talep oranı fazla olan belli seriler (Doğan Kardeş Yayınları, Can Çocuk Yayınları, MEB 100 Temel Eser, TÜBİTAK Çocuk Kitaplığı Dizisi vb.) üzerinde yoğunlaştığı görülmüştür. Söz konusu eserler çoğunlukla dış yapı ve iç yapı özellikleri açısından çocuğa göre olup olmamaları açısından incelenmiş ve genellikle yerli yazarlarca hazırlanan eserlerin çalışma kapsamına alındığı gözlenmiştir. İç yapı özellikleri açısından yapılan incelemelerde, kitapların şiddet, korku gibi öğeleri içerme durumları, okunabilirlik seviyeleri, genel olarak söz varlığı unsurları, görsellerin çocuğa göre olup olmaması üzerinde durulmuştur (Demircan, 2006; Eroğlu, 2008; Dağlıoğlu ve Çamlıbel Çakmak, 2009; Çeçen ve Aydemir, 2011; Gönen ve d., 2011; Veziroğlu ve Gönen, 2012; Körükçü, 2012). Eserlerin söz varlığının yerli ve yabancı öğeleri taşıyıp taşıması hususunda çok fazla çalışma yapılmamış; mevcut çalışmaların da çoğunlukla yerel ve evrensel kültürü yansıtmaya yönelik olduğu tespit edilmiştir (Küçük, 2008). Oysa ilkökul çağındaki çocukların, hem kendi seviyelerine uygun yerli yazarlarca hazırlanmış kitapları okuyarak kendi kültürlerini yakından tanımaları hem de yabancı yazarlarca hazırlananları okuyarak bir yandan anlatılanların farklı bir kültüre ait olduğunun ayırımına varmaları diğer yandan da tanıtılan farklı dünyaları anlamaları gerekmektedir.

Bu gerçekten hareketle bu çalışmada, Türkiye’de çeviri çocuk kitaplarının taşıdığı kültürel öğeler üzerine odaklanılmıştır. İlkokul seviyesindeki çocuklara yönelik olarak hazırlanan çeviri çocuk kitaplarında ait oldukları kültür ile evrensel kültüre ait öğelere ne ölçüde yer verildiğinin tespit edilmesi amacı doğrultusunda hazırlanan bu çalışmanın problem cümlesini “Türkiye’de okutulan çeviri çocuk kitaplarında, ait oldukları kültür ile ilgili (dil, sanat, din / inanç, örf ve âdetler, günlük yaşam, tarih, coğrafya, değerler) unsurlara ne ölçüde yer verilmiştir ve bunlar, kültür aktarımında ne derece etkilidir?” sorusu oluşturmaktadır.

Yöntem

Çalışma, mevcut bir durumun ortaya konulması amacıyla yapılan çalışmalar için en uygun yöntemlerden biri olan betimsel nitelikte yapılmış (Kaptan, 1995: 59-72) bir araştırmanın ürünü olup tarama modelinde hazırlanmıştır. Tarama modelindeki çalışmalar, geçmişte ya da hâlen var olan bir durumu, olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan ve araştırmaya konu olan olay, birey veya nesneleri, kendi koşulları içinde olduğu gibi tanımlaya çalışır (Karasar, 2006: 77).

İncelenen materyaller

Öncelikle ilkokul öğrencilerine yönelik olarak hazırlanan çeviri çocuk kitapları araştırma kapsamına alınmış; ardından ölçüt örnekleme yöntemiyle çocuk edebiyatı uzmanlarınca yapılan çalışmalarda belirtilen ve çocuk kitaplarında bulunması gerektiği ifade edilen ölçütlere göre (Çınar, 2009; Sever, 1995; Sever, 2010; Sınar Çılgın, 2007; Akbayır, 2010; Demirel vd., 2010; Yılar, Turan vd., 2010) kitaplar seçilmiştir.

İlkokul seviyesindeki çocukların okuyabileceği, onların yaş seviyelerine ilgi ve ihtiyaçlarına uygun olan kitaplar aşağıdaki ölçütler dikkate alınarak seçilmiştir (Sever, 1995):

Biçimsel özellikler

- Hacim ve ağırlık yönünden taşınabilir olmalıdır.
- Kullanılan kâğıt mat, dayanıklı, birinci veya ikinci hamur kâğıt olmalıdır.
- Sayfalar normal aralıklı satırlardan oluşmalı, harflerin boyu 1, 2 ve 3. sınıf öğrencileri için 12 puntodan büyük olmalı, 4 ve 5. sınıflarda 10-12 puntoluk harfler kullanılmalıdır.
- Kapak kâğıdı, cilt sağlam ve kaliteli olmalıdır.
- Görseller konuya uygun olmalı ve estetik değer taşımaktadır.

İçerik özellikleri

- Konular çocukların ilgilerine, beğenilerine ve okuma eğilimlerine uygun olmalıdır.

- Tema olarak aile, yurt, ulus, doğa ve hayvan sevgisi; iyiye güzele duyarlılık, yaşama zevki vb. işlenmelidir.
- Çocuğun okuduğu kitaplardaki kahramanlarla özdeşim kurduğu bilinmektedir. Özellikle ilkokul seviyesindeki çocuklar, yaşitlarının başından geçen olayları okumak onların yaşadıkları serüvenlere ortak olmak isterler. Bu nedenle kahramanların fiziksel ve ruhsal portreleri güçlü çizilmelidir.
- İlkokuldaki çocukların macera, kahramanlık gibi konulardan; hikâye, masal ve fantezi romanlardan; başka ülkelerin, toplulukların gelenek ve göreneklerini anlatan kitaplardan hoşlandığı bilinmektedir. Bu yüzden ilkokuldaki çocukların bu tarz kitaplarla karşılaşması sağlanmalıdır.
- Anlatımda “duruluk, akıcılık, açıklık, yakınlık, çeşitlilik, kişisellik”, etkili ve güzel bir üslup yaratmanın temel koşulları olarak görülmelidir.
- Kitaplar dil bilgisi, yazım ve noktalama açısından kusursuz olmalıdır.

Çocuk kitaplarının türü, konusu ve teması, çocukların yaş seviyesine uygunluğu, dil ve üslup özellikleri gibi ölçütler dikkate alınarak farklı yayınevlerince hazırlanan, çocukların sıkça karşılaştığı hikâye türündeki çeviri çocuk kitapları arasından seçilen 5 kitap, çalışma kapsamına alınmıştır.

İncelenmek üzere seçilen kitaplar ve özellikleri aşağıdaki tabloda görüldüğü gibidir:

Tablo 1. Çalışma kapsamına alınan kitaplar ve özellikleri

Kitabın Adı	Yazarı	Yayınevi	Çeviren	Basım Yılı	Kültürü	Türü	Sayfa Sayısı	Görsel Öğeler	Punto
Peter Pan	J. M. Barrie	Arkadaş Çocuk	Ali Aydoğan	2011	İskoç	Fantastik hikâye	85	Var	16
Oliver Twist	Charles Dickens	Arkadaş Çocuk	Ali Aydoğan	2012	İngiliz	Hikâye	120	Var	16
Küçük Kadınlar	L. M. Alcott	Nar Çocuk	Haluk İker	2008	Amerikan	Hikâye	94	Var	14
Pollyanna	Eleanor H. Porter	Bilgi Yayınevi	-	2011	Amerikan	Hikâye	126	Var	12
Huckleberry Finn	Mark Twain	Birleşik Tomurcuk	Tuba Öztürk	2010	Amerikan	Hikâye	102	Yok	14

Verilerin analizi

Doküman analizi tekniğiyle, Albayrak ve Serin (2012) tarafından hazırlanan “Kültür Öğeleri Tespit Formu”na göre söz konusu çeviri çocuk kitaplarının ait olduğu kültürel öğeler ve bunların aktarılma biçimleri incelenmiştir. Kültür Öğeleri Tespit Formu; ‘dil, sanat, din / inanç, örf ve âdetler, günlük yaşam, tarih, coğrafya, değerler’den oluşan sekiz ana başlık ve bunlarla ilgili öğeleri içeren alt başlıklardan oluşmaktadır. İnceleme tamamlandığında kodlanan kültürel öğeler sıralanmış ve amaçlar doğrultusunda bunların değerlendirmesi yapılmıştır.

Bulgular

Çeviri çocuk edebiyatı ürünleri arasından seçilen Peter Pan, Oliver Twist, Küçük Kadınlar, Pollyanna ve Huckleberry Finn adlı kitaplar, ait oldukları kültürler ile evrensel kültür öğeleri açısından incelendiğinde dikkat çeken noktalar şunlardır:

Kültürel öğe kategorilerinden ilkinin oluşturan “dil” ile ilgili olarak yapılan incelemelerde, söz konusu kitaplarda kişi isimlerine, farklı millet ve devlet adlarına, unvanlara ve söz kalıplarından deyimlere sıkça yer verildiği tespit edilmiştir. Aşağıdaki tabloda kitapların her birinde dil ile ilgili tespit edilen kültürel öğelerden örnekler dikkatlere sunulmuştur.

Tablo 2. İncelenen kitaplarda tespit edilen “dil” ile ilgili kültürel öğelerden örnekler

Kitaplar	Dil ile İlgili Kültürel Öğeler
Peter Pan	Kişi isimleri: Peter Pan, Wendy, John, Micheal, Bay Darling, Nana, Bayan Darling... Unvanlar: Kara Kanca, Soylu, Kıvrıkcık, Ufaklık, Düdük... Millet-Devlet isimleri: Kızılderililer, İngiltere, Çıplak Vücutlu Pikanini Kızılderilileri... Deyim: Yıldızı barışmamak, başını öne eğmek, kaşlarını çatmak, cesaretini toplamak, ortalıkta dört dönmek, uygun zaman kollamak, derin bir soluk almak, korkuya kapılmak, büyük bir öfkeyle gök gibi gürlemek...
Oliver Twist	Kişi isimleri: Oliver Twist, Bayan Sally, Bayan Mann, Bay Bumble, Bay-Bayan Sowerberry... Millet-Devlet isimleri: Fransa, Amerika... Deyim: Süt dökmüş kediye dönmek, göze almak, kulaklarına kadar kızarmak, bin pişman olmak, tepeden tırnağa süzmek, göz atmak, gönlünü almak, gün yüzü görememek... Karşılıklı konuşmalarda kullanılan kalıp sözler/selamlaşma/vedalaşma: Hoşçakalın, Hoş geldiniz, Günaydın, Geçmiş olsun, Efendim...
Küçük Kadınlar	Kişi İsimleri: Amy, Elizabeth (Beth) (Pamuk Prenses), Meg, King Ailesi, Josephine (Jo), Hummel Ailesi, Scrabble (Fare), Laurie... Millet-Devlet isimleri: Alman Deyim: Ağzını bıçak açmamak, taşbebek gibi olmak... Karşılıklı konuşmalarda kullanılan kalıp sözler/selamlaşma/vedalaşma: Afedersiniz, Geçmiş olsun, İyi geceler...

Tablo 2. İncelenen kitaplarda tespit edilen “dil” ile ilgili kültürel öğelerden örnekler (Devamı)

Kitaplar	Dil ile İlgili Kültürel Öğeler
Pollyanna	Kişi isimleri: Bayan Polly Harrington, Nancy, Pollyanna Whittier, John Whittier; Jeremiah O. White, Jenny, Tom, Timothy... Millet Devlet isimleri: Hintli, Hindistan Deyim: Dikenli bir çalı olup çıkmak, ağzıyla kuş tutsa yararı olmamak, düş kırıklığına uğramak, aklının köşesine bile gelmemek... Karşılıklı konuşmalarda kullanılan kalıp sözler/selamlaşma/vedalaşma: Buyrun, Özür dilerim, Günaydın...
Huckleberry Finn	Kişi isimleri: Tom, Thatcher, Douglas, Tom Sawyer, Bayan Watson, Jim, Joe Harper, Ben Rodgers, Huckleberry, General Washington, Illinois, Becky Thatcher, Marry, Polly, Sarah Williams, George Peters, Alexander... Unvanlar: King, Duke. Millet Devlet isimleri: İspanyol, Arap. Deyim: Bir temiz haşlamak (kızmak), kafasından uydurmak, havalara girmek, burnunu sokmak, vız gelmek, başına dert açmak, gözleri yuvalarından fırlamak, kıyamet kopmak, açıkgoz, tabanları yağlamak, boşboğazlık etmek, derisini yüzmek, kafasını patlatmak... Karşılıklı konuşmalarda kullanılan kalıp sözler/selamlaşma/vedalaşma: Merhaba

Tablo incelendiğinde dil ile ilgili olarak her bir kitapta kişi isimlerine, millet devlet isimlerine, deyimlere, karşılıklı konuşmalarda kullanılan kalıp sözlere yer verildiği görülmektedir.

İncelenen eserlerin tamamının çeviri eserler olması dikkate alındığında, eserin orijinali üzerinden çalışılmadığından, dile ait öğelerden bazılarının kültürel bağlamda değerlendirilmesi tam olarak gerçekleştirilememektedir. Örneğin deyimlerin bu kategoride değerlendirilmesi bu açıdan bakıldığında tamamen çevirmenin bu alandaki başarısına bağlıdır. Ancak yine de eserin ait olduğu kültür ile çevirinin yapıldığı kültür arasında, aynı durumu ya da davranışı karşılayan ifadelerin olmasını ortaya koyması açısından bunlara yer verilmesi gerekli görülmüştür.

Ele alınan öğelerden biri de coğrafya, kurum kuruluş ve mekân ile ilgili olanlardır. Toplumların yaşam şekillerinden hareketle oluşturduğu ve ad verdiği yerler, eserlerde dikkat çeken bir başka kategoriye oluşturmaktadır. Kitaplarda söz konusu öğelerle ilgili tespit edilen örnekler şu şekilde sıralanabilir:

Tablo 3. İncelenen kitaplarda tespit edilen “coğrafya, kurum kuruluş ve mekân” ile ilgili kültürel öğelerden örnekler

Kitaplar	Coğrafya, Kurum, Kuruluş ve Mekânla İlgili Kültürel Öğeler
Peter Pan	Yer isimleri: Düşler adası, koridor, okul, dört katlı bina, tepe, ova, ada, deniz, kıyı, çalılık, yüksek otlarla kaplı alan, çadır, in, gemi, ev, ağaçtan kulübe, koy, kayık, Londra, güverte, kamara, çalışma odası, çocuk odası...
Oliver Twist	Yer isimleri: Güçsüzler Evi, Kimsesizler Mezarlığı, kilise, bakımevi, dükkân, mahzen, mutfak, Londra, bahçe, köy, ev, kasaba, Barnet, lokanta, başkent, insanlarla dolu pırıltılı vitrinleri olan bir şehir, dar sokaklı Londra, salon, Sarı Papatya sokağı, banyo, müdür odası, konak, kasaba, yazlık ev, han, Park Otel, oturma salonu, Londra köprüsü, polis merkezi...
Küçük Kadınlar	Yer isimleri: Giyinme odası, salon, Avrupa, İsviçre, İtalya, Askerlere Yardım Derneği, bahçe, taş konak, oda, kütüphane, kış bahçesi...
Pollyanna	Yer isimleri: Konak, tavan arasındaki oda, mutfak, Batı Amerika, Boston, Beldingsville, tren istasyonu, Kadınlar Yardım Derneği, oturma odası, bahçe, otel, lokanta, Öksüzler Yurdu, ahır, New York...
Huckleberry Finn	Yer isimleri: Mississippi Irmağı, mağara, orman, vadi, kulübe, New Orleans, Jackson Adası, St Petersburg, Cairo, Ohio, Arkansas, Parkville, St Jacue, Arkansas Eyaleti, Londra, Pikesville, Silas Phelps, Kızilderili Bölgesi...

Kitaplarda geçiş sıklığı yüksek öğelerden olan yer isimlerinin hem evrensel kültüre ait hem de kendi kültürlerine ait olduğu görülmektedir. Kitapları okuyan çocukların bir yandan otel, lokanta, salon, bahçe vb. hemen hemen her kültürde var olan yerlerle karşılaşması söz konusuyken diğer taraftan batı Amerika, Mississippi Irmağı, Avrupa, Londra Köprüsü gibi yeni yerlerle tanışması mümkün olacaktır. Özellikle farklı şehir ve ülke isimlerine yer verilmesinin çocuklarda merak duygusunu artırması açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

İncelenen kitaplarda kültür ögesi olarak yer verilen kategorilerden biri de günlük yaşam ile ilgili öğelerdir. Gündelik yaşamın, toplumun kültüründen, inançlarından, değerlerinden hareketle şekillendiği düşünülürse yeni ve farklı bir kültürü tanıma açısından önemli olduğu görülecektir. Kullanılan araç gereçler, boş zaman etkinlikleri, beslenme alışkanlıkları, meslekler, giyim kuşam özellikleri ve akrabalık ilişkileri, incelenen kitaplarda yer verilen günlük yaşamla ilgili kültürel öğeleri oluşturmaktadır.

Aşağıdaki tabloda kitapların her birinde söz konusu kategori ile ilgili tespit edilen kültürel öğelerden örnekler dikkatlere sunulmuştur:

Tablo 4. İncelenen kitaplarda tespit edilen “günlük yaşam” ile ilgili kültürel öğelerden örnekler

Kitaplar	Günlük Yaşam ile İlgili Kültürel Öğeler
Peter Pan	Kullanılan araç-gereçler: Çalışma masası, çekmece, dikiş iğnesi, top mermisi, çalar saat, kılıç, bıçak, bardak, beyaz çarşaf... Boş zaman etkinlikleri: Yüzmek, balık tutmak, örgü örmek, kovalamaca oynamak, dikiş dikmek, ok fırlatmak, masal anlatmak, avlanmak, güneşlenmek... Giyim kuşam: Tüylü şapka, takım elbise, pantolon, yüzük... Meslek: Korsan, miço, aşçı, hizmetçi, dalgıç... Beslenme: Mantar, süt...
Oliver Twist	Kullanılan araç-gereçler: Koltuk, kazan, kepçe, lamba, tabut, şilte, yorgan, yatak, fener, sandık, tabanca, mermi, mektup, zarf, fayton, battaniye... Boş zaman etkinlikleri: Yankesicilik oyunu, gazete okumak, bahçeyle uğraşmak, çiçek ekmek, bitkileri sulamak, denize girmek... Meslek: Hastabakıcı, polis, cenaze levazımatçısı, çırak, usta, yankesici, hizmetçi, uşak, özel öğretmen, hancı, patron, arabacı... Giyim kuşam: Eski, yamalı giysi, ayakkabı, ceket, mendil, bayramlık giysi, ceket, evlilik yüzüğü, cüzdan, kol saati, altın madalyon... Beslenme: Tereyağlı ekmek, yağsız lapa, soğan, et, kahvaltı sofrası, yabancı meyve, su, sosis, meyve suyu...
Küçük Kadınlar	Para birimi: Dolar Kullanılan araç-gereçler: Halı, şömine, saat, koltuk, yorgan, sepet, karyola, ayna, fincan, mürekkep hokkası, kömür kovası, perde... Boş zaman etkinlikleri: Örgü örmek, oyun oynamak, Hanım Hacılar oyunu (uyduruk bohçaların içine eski püskü şeyleri doldurup Mahvolmuş Şehir dedikleri bodrumdan Kutsal Şehir’e yani çatı katına yolculuk yapmak), çarşafın kenarını işlemek, piyano çalmak... Giyim kuşam: Şapka, ayakkabı, ipek giysi, poplin giysi, maşa ile saç yapmak, saçlarını fırçalamak, kurdeleli dantelli elbise, inci iğne, erkek yakalı keten elbise, mendil, topuklu ayakkabı, rahibe gibi örtünmek... Beslenme: Çay, çorba, elma, fındık fıstık, kahve, dondurma, kahvaltı...
Pollyanna	Kullanılan araç-gereçler: Mektup, telgraf, telefon, tren, atlı açık araba, soba, sandalye, konsol, leğen, ibrik, masa, sandık, halı, oyuncak bebek, kol değneği, mum, lamba, perde, ayna, yastık, vazo, kilim, iskemle, pirinç şamdan... Boş zaman etkinlikleri: Sinemaya gitmek, kitap okumak, oyun oynamak, piyano çalmak, dikiş nakış... Giyim kuşam: Şapka, dantelli elbise, kırmızı basma giysi, hasır şapka, yas elbisesi, kürk, palto, silindir şapka, gecelik, eşarp, yüzük, nikâh yüzüğü... Meslek: Rahip, hizmetçi, bahçıvan, garson, dilenci, hastabakıcı... Beslenme: Dondurma, sütlü ekmek, kahvaltı, akşam yemeği, çikolatalı pasta, incirli çörek, paça yemeği, tavuk, kuzu rostosu, kuzu yahnisi, fasulye, balık, hindi kızartması, kuvvet şurubu...
Huckleberry Finn	Para birimi: Dolar, sent. Akrabalık ilişkileri/kişiler arası ilişkiler: Kız kardeş, baba, teyze, dayı, büyükbaba, amca, kuzen, enişte, teyze, abla. Giyim kuşam: Şapka, ceket, pamuklu gömlek, önlük. Meslek: Haydut, yargıç, nöbetçi, casus, tüccar, asker, sihirbaz, avukat, köle tüccarı, matbaacı, tiyatro oyunculuğu, marangoz, doktor, çiftçi. Boş zaman etkinlikleri: Kitap okumak, dikiş dikmek, kâğıt oynamak, kılıç oynamak. Çeşitli araç gereçler: Elmas, pırlanta, sopa, sandalye, yatak, tüfek, silah, battaniye, sandal, kano, feribot, gemi, çuval, cephane, olta, fener, kasap bıçağı, mum, dikiş iğnesi, toplu iğne, çadır, çarşaf, şamdan, zincir (suçluların ayağına bağlamak için) ... Beslenme: Kahvaltı, balık, et, mısır ezmesi, avlanıp balık tutmak (beslenme için), kahve, şeker, böğürtlen, karpuz, tavuk, mısır, limonata, pasta, ekmek, kek, un, hamur...

Kitaplarda günlük yaşam ile ilgili olarak yer verilen öğelerden biri olan beslenme alışkanlıkları kültürel farkındalık oluşturmak açısından önemlidir. Nitekim mısır ezmesi, sütlü ekmek, yağsız lapa gibi Türk kültüründe sık karşılaşılmayan yiyeceklerin olması ya da insanların beslenme öğünlerinin ve bu öğünlerde tükettikleri besinlerin farklılığı çocuklar açısından dikkat çekici olacaktır.

En dikkat çekici ve merak uyandırıcı öğelerden bir diğeri de boş zaman etkinlikleridir. Özellikle hikâye kahramanlarının çocuk olması ve onların boş zamanlarında gerçekleştirdikleri faaliyetler, oynadıkları oyunlar kitapları okuyan çocuklar açısından merak ögesini artırıcı bir unsur olarak yer almaktadır. İncelenen kitaplarda boş zaman etkinliği olarak yer verilen pek çok oyun türü bulunmaktadır. Kovalamaca oynamak, kılıç oynamak, Hanım Hacılar oyunu oynamak (uyduruk bohçaların içine eski püskü şeyleri doldurup Mahvolmuş Şehir dedikleri bodrumdan Kutsal Şehir'e yani çatı katına yolculuk yapmak), Yankesicilik oyunu oynamak ... kitaplarda kahramanların oynadıkları ilgi çekici oyunlardandır.

Poplin giysiler, kurdeleli dantelli elbiseler giyinmek, inci iğne kullanmak, erkek yakalı keten elbise giymek, mendil kullanmak, topuklu ayakkabı giymek, rahibe gibi örtünmek, tüylü şapkalar kullanmak, yas elbisesi giymek gibi kıyafet alışkanlıkları, giyim kuşam ile ilgili yer verilen farklı kültürel özelliklerdendir.

Kitaplar incelenirken dikkate alınan kültürel öğelerden biri de din / inançlar ile ilgili olanlardır. İnançlar da yaşam biçimini ve dolayısıyla da kültürü etkileyen ve şekillendiren en önemli öğelerdendir. Aşağıdaki tabloda kitaplarda rastlanan din / inançlar ile ilgili kültürel öğelerden örnekler sunulmuştur:

Tablo 5. İncelenen kitaplarda tespit edilen “din / inançlar” ile ilgili kültürel öğelerden örnekler

Kitaplar	Din / İnançlar ile İlgili Kültürel Öğeler
Peter Pan	Din / inanç: Cehennem, cehenneme göndermek, Allah'ın belas (beddua), batıl inanç... Hayalî varlıklar ve onlara ait unsurlar: Hortlak, peri kızı, denizkızı, peri tozu...
Oliver Twist	Din/inanç: Kilise
Küçük Kadınlar	Din/inanç: Noel, dua etmek, melek, Allah, rahibe... Hayalî varlıklar ve onlara ait unsurlar: Peri.
Pollyanna	Din/inanç: Tanrı, melekler, ölünce Tanrı ve meleklerle oturulduğuna inanılması, kilise, cennet, dua etmek (geceleri yatmadan), Kutsal kitap, kıyamet, İsrail'in borusu, Tanrı hep yanında olsun (dua), rahip, vaaz vermek, dua...
Huckleberry Finn	Din/inanç: Yemek öncesi dua etmek, cehennem, cennet, öldükten sonra cennet ya da cehenneme gitmek, günah, dua etmek, tuzluğu devirmenin uğursuzluk getirdiğine inanılması... Hayalî varlıklar ve onlara ait unsurlar: Cadı, hayalet, hortlak...

Kitaplarda farklı dinlere ve inanışlara ait özelliklerin, ritüellerin ve davranışların bulunması söz konusudur. Bunda kitap yazarlarının ait oldukları kültürün etkisinin de olduğu söylenilebilir. Belli

davranış kalıplarının oluşturulması, çocuk eğitiminin inanç çerçevesinde gerçekleştirilmesi ile dinî geleneklerin işlenmesi, bu sebeple de belli inançları yansıtan kavram işaretlerine yer verilmesi söz konusudur. Ancak bunların incelenen kitaplarda ölçülü bir şekilde ve özendirici olmaktan öte bilgilendirici bir anlayış çerçevesinde gerçekleştirilmiş olduğu söylenebilir.

Kültür denilince akla gelen öğelerden biri de sanattır. Sanat ile ilgili olarak tespit edilen örneklerin geçiş sıklığı az olmakla birlikte bunların çoğunluğunun kitapların ait oldukları kültürü yansıttığı söylenilebilir. Bu örneklerden bazıları şu şekilde sıralanabilir:

Tablo 6. İncelenen kitaplarda tespit edilen “sanat” ile ilgili kültürel öğelerden örnekler

Kitaplar	Sanat ile İlgili Kültürel Öğeler
Peter Pan	Müzik aletleri: Davul, Pan kavalı
Oliver Twist	Sanat: Piyano çalmak, şarkı söylemek, yağlıboya portre yapmak
Pollyanna	Sanat: Piyano çalmak, Tanrı heykeli, güzel manzara resimli çerçeveler, biblo
Küçük Kadınlar	Sanat: Undine ve Sitran (kitap), nota (almak), kutu boya, şarkı, piyano, Pamuk Prenses, Redcliffe Vadisi (kitap), polka (müzik), resim, Rafael, tablo, heykel, tiyatro, opera, vals, şarkı söylemek...
Huckleberry Finn	Sanat: Don Kişot (kitap), trajedi, Shakespeare, Hamlet, Makbet, Londra Kraliyet Tiyatrosu, Romeo Juliet (tiyatro), İkinci Richard oyunu (tiyatro), dans, dans okulu.

Kitaplardaki sanat ile ilgili kültürel öğeler incelendiğinde genellikle piyano, heykel, opera gibi çoğunlukla Batı kültürü eksenli öğelere yer verildiği görülmektedir. Ayrıca eserlerde kahramanların yaşantıları içerisinde eritilen çeşitli sanatsal faaliyetlerle birlikte yine kahramanların davranışları arasında gösterilen kitap okuma etkinlikleri içerisinde Batı edebiyatı ürünlerinin tanıtımı söz konusudur. Redcliffe Vadisi, Undine ve Sitran, Don Kişot, Romeo Juliet gibi eserlerin kahramanlar aracılığıyla sunulması, kitap okumaya karşı ilgiyi artırırken bir yandan da kendi kültürlerine ait diğer kitapların da tanıtımını sağlamaktadır.

İncelenen kitaplarda geçiş sıklığı yüksek olan öğelerden biri de örf ve âdetlerle ilgili olanlardır. Eseri meydana getiren toplumun tanınması açısından bilinmesi gereken önemli öğeler arasında yer alan örf ve âdetlerle ilgili tespit edilen örnekler aşağıdaki tabloda görülebilir:

Tablo 7. İncelenen kitaplarda tespit edilen “örf ve âdetler” ile ilgili kültürel öğelerden örnekler

Kitaplar	Örf ve Âdetler ile İlgili Kültürel Öğeler
Peter Pan	Tanışma/veda davranışları: Elini sıkmak, kendini tanıtmak, el sallamak. Örf ve âdetler: Kahvaltıya geç kalmaya kızılması. Annelik: Yemek pişirmek, ev temizlemek, çocuklara banyo yaptırmak... Kabile, kabile lideri olmak Vücuda yağ sürmek Kızilderililerin Peter’in önünde saygıyla eğilmeleri...

Tablo 7. İncelenen kitaplarda tespit edilen “örf ve âdetler” ile ilgili kültürel öğelerden örnekler (Devamı)

Kitaplar	Örf ve Âdetler ile İlgili Kültürel Öğeler
Oliver Twist	Örf ve âdetler: Evlilerin parmağına evlilik yüzüğü takması Kimliği bilinmeyenlerin ölünce kimsesizler mezarlığına gömülmesi Bakımevinin kilisenin korumasında olması, kilisenin çocuklar için bakımevine para aktarması Ceza olarak çocukları karanlık odaya kapatmak/mahzene kapatmak Ölülerin yıkanması Cenaze töreni düzenlenmesi...
Küçük Kadınlar	Örf ve âdetler: Noel’de hediye paketi verilmesi Savaştaki babalarından mektup gelmesi Yılbaşı gecesi, Yılbaşı partisi Anneden izin istemek Bir kıza göz kırpmanın yanlışlığı Bir kızın omuzlarını dik tutması, küçük adımlar atması gerektiği Bir kızın erkek gibi el sıkmasının ayıp olması İsviçre’de okulda şapka giyilmemesi...
Pollyanna	Örf ve âdetler: Biri bir şey söylerken elindekini bırakmamanın ayıp sayılması Yeğene bakmanın görev addedilmesi Miras bırakmak Her odada halının olmasının zenginlik belirtisi olması Yemeğin hep aynı saatte yenmesi Yemek hazır olunca haber vermek için zil çalınması (gong sesi) Kız çocuğuna yemek yapmanın, dikiş nakışın, piyano çalmanın ve kitap okumanın öğretilmesi Pazar sabahları kiliseye gitmek sonra da Pazar Okuluna gitmek...
Huckleberry Finn	Örf ve âdetler: Akşam yemeği çanı Çan çalınca hemen sofraya oturmak Çeteye katılmak için ant içip kanla adını yazmak Tuzu alıp omzunun üzerinden arkaya atarak uğursuzluğu engellemeye çalışmak Köle (onları satmak, köle tüccarı), zencileri köle yapıp satmak, kölelerin kaçmasının suç olması, onları yakalayana ödül verilmesi Çocuklara ve zencilere parasız uygulama yapılması Bridgewater Dükü (Dükle konuşurken eğilip ona Asaletmaep ya da Lordum diye hitap edilmesi) Kral, Kraliyete saygı Misyonerlik Zencilerin saçlarını tutam tutam ayırıp ipliklerle bağlamak (cadıları uzak tutmak için)...

Örf ve âdetler, yaşam şekillerinin, davranış kalıplarının anlamlandırılmasında ve yorumlanmasında önemli bir paya sahiptir. İncelenen kitaplarda yılbaşı gibi özel günlerin, cenaze merasimlerinin geçirilme şekillerine yer verilmesi, toplumsal sınıflardan bahsedilmesi vb. durumlar, çocukların kendi kültürlerinin farkına varmalarının yanında farklı dünyalarda yaşayan insanların hayatlarına olan ilgilerini ve meraklarını artırıcı öğelerdendir.

Özellikle çocukların ilgilerini çekeceği düşünülen örf ve âdetlerle ilgili kavramlar, geçiş sıklığı açısından ilk sıralarda yer almaktadır. Bu öğelerin, çocukların kitabı merak edip okuma isteğini artırmasında etkili olduğu düşünülmektedir.

Millî kültür ile evrensel kültür arasında iletişime, karşılıklı etkileşime ve geçişliliğe dayanan kültürlenme, doğal olarak tek taraflı gerçekleşen bir olgu değildir. Bu noktada amaç ne yabancılaştırmak, özendirmek ne de başka kültürleri empoze etmektir. Amaç; bir yandan kültürel farkındalığı gerçekleştirirken diğer taraftan farklı dünyaların kapılarını aralamaktır. Bunun yanında evrensel kültüre ait olan özellikler de söz konusu olmakta ve bu sayede de diğer kültürlerle ortak olan yanların da fark edilmesi, insana özgü olan değerlerin keşfedilmesi ya da aynı olgunun gerçekleştirilmesi sürecinde ortaya çıkan ufak farklılıklar ya da benzerliklerin keşfi de gerçekleşmektedir. Bu kapsamda değerlendirilebilecek en önemli öğelerden biri de sosyal değerlerdir.

Aşağıdaki tabloda kitaplarda tespit edilen sosyal değerler ile ilgili kültürel öğelerden örnekler sunulmuştur:

Tablo 8. İncelenen kitaplarda tespit edilen “değerler” ile ilgili öğelerden örnekler

Kitaplar	Değerler ile İlgili Kültürel Öğeler
Peter Pan	Yalan söylememek Yardıma gelmek / yardımseverlik İyileştirmeye çalışmak İş bölümü yapmak Durmadan çalışmak Gönüllü olmak Sevgi Dostluk...
Oliver Twist	Yardım etmek Yoksul, kimsesiz, yardıma gereksinim duyanlara hizmet vermek Sevgi göstermek Zeki, çalışkan, uysal, güçlü, becerikli olmak Dürüstlük Yalan söylemenin olumsuz bir davranış olması Sabırlı olmak Dostluk...
Küçük Kadınlar	Kanaatkârlık Fedakârlık Sabırla dinlemek Çalışmak Merhamet Sevgi Anlayış Misafirperverlik Cesaret Görgülü davranmak Nankör olmamak...
Pollyanna	Yardım (hasta birine yemek göndermek, sokakta kalanlara yardım etmek, dernekteki kadınların yardım yapması) Sevgi Her şeye iyi yönden bakmak Hayvan sevgisi...

Tablo 8. İncelenen kitaplarda tespit edilen “değerler” ile ilgili öğelerden örnekler (Devamı)

Kitaplar	Değerler ile İlgili Kültürel Öğeler
Huckleberry Finn	Yemin etmek Sırlarını kimseye söylememek Kadınlara saygı göstermek Temizlik Sevgi Yardımseverlik Evlat edinmek...

Genel olarak bakıldığında kitaplarda, evrensel değerlere ağırlıklı olarak yer verildiği görülmektedir. Çocuğun eğitimi ve toplum yaşantısına hazırlanması, topluma ters düşmeyecek ve nitelikli bireylerin yetiştirilmesi açısından önemli olan değerler, kahramanların yaşantısı aracılığıyla çocuklara kazandırılmaya çalışılmıştır.

Son olarak kitaplar incelenirken dikkate alınan kültürel öğe kategorisi tarihtir. Ancak kitapların hiçbirinde “tarih” ile ilgili olarak kültürel öğelere yer verilmemiş olması dikkat çekicidir. Birebir tarihî bir olay ya da durumdan bahsedilmese de genel olarak kitapların ait oldukları toplumların geçmişlerine dair yaşam şekillerinden örnekler sunulması (*örneğin*. Krallık, kraliyet, lordluk... vb.) yahut tarihî yerleri ya da geçmişe dair toplumsal sınıfları anımsatan küçük ayrıntılara yer verilmesi söz konusu olmuştur.

Sonuç ve Öneriler

Çocuklara okumayı sevdirmeye ve okuma alışkanlığı kazandırmada kitapların önemli bir yerinin olduğu kabul edilen bir gerçektir. Çocuk kitaplarının; çocuğun bakış açısını genişletecek, merak ve keşfetme duygusunu geliştirecek, aynı zamanda yaratıcılığına katkıda bulunacak ve farklı kültürleri tanımasına, bilmediklerini keşfetmesine yardımcı olacak niteliklerde hazırlanmış olması gerekmektedir.

Bu çalışmada, belirlenen çeviri çocuk kitaplarının ait oldukları kültürel öğeler açısından incelenmesi yoluyla söz konusu kültürü yansıtmaya dereceleri tespit edilmiştir. Bu yolla çocukluktan yetişkinliğe geçiş sürecini etkileyen, gerek okuldaki eğitim öğretim faaliyetlerini gerekse bireyin sosyal yaşantısını destekleyen kitapların çocukların ilgilerine, ihtiyaçlarına uygun ve de yeterli olup olmadıkları ortaya konulmuştur.

Okuma alışkanlığının kazandırıldığı evrede çocuğun farklı dünyalar yoluyla ilgisini çekecek nitelikteki kitapların aynı zamanda dilsel, bilişsel, toplumsal ve de kişilik gelişimi açısından da etkili olup olmadıkları sorusunun cevabı aranmış ve tespitler ışığında söz konusu kitapların çocuklar için gerek evrensel gerekse farklı kültürel özellikleri tanıtıcı nitelikte oldukları tespit edilmiştir. Ayrıca

çocukların farklı çevreleri, kültürleri tanıma aşamasında aynı zamanda kendi kültürlerinin de farkına varabilmelerini sağlayan çeviri çocuk kitapları, çocuklara farklı çevreler arasında kendilerini bulabilme imkânı da sunarlar. Bu açıdan incelendiğinde kitapların öz benlik bilincine katkısı olup olmadığına dikkat çekilmiştir.

Bulgulardan hareketle şu öneriler ileri sürülebilir:

- Dile dayalı kültürlenme tek taraflı bir oluşum değildir. Yerel kültür, farklı kültürler ve evrensel kültür öğelerinin karşılıklı etkileşimi bu noktada önemlidir. Ayrıca farklı kültürlerin de tanınması gerekmektedir. Bunu sağlayacak yollardan biri olan edebî eserlerden faydalanmaya başvurulmalıdır.
- Çocuklar için tercih edilecek farklı kültürlere ait eserlerin seçiminde bilgi, bakış açısı, yaşam ve deneyim, estetik, dil ve kültürle birleştirilerek harmanlanmış olanlar tercih edilmelidir.
- Çeviri eserlerde yer verilen farklı yaşam şekillerinin, inançların vb. özendirici değil, bilgi verici olmasına dikkat edilmelidir. Unutulmamalıdır ki kültür aktarımında amaç farklı kültürleri empoze etmek değil, tanıtmak ve aynı zamanda bireyin kendi kültürünün de özelliklerinin farkına varmasını sağlamaktır.

Kaynakça

- Akbayır, S. (2010). *Çocuğum neyi okulmalı? 9 ay-14 yaş*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Albayrak, F. ve Serin, N. (2012). Gazi üniversitesi TÖMER yabancılar için Türkçe 1-2 ders kitaplarındaki okuma metinlerinin kültür aktarımı açısından incelenmesi. 5. *Uluslararası Türkçenin Eğitimi-Öğretimi Kurultayı 05-06 Temmuz 2012*, Mersin.
- Baş, B. (2012). *Türkçe öğretimi açısından çocuk edebiyatı*. İstanbul: Kriter Yayıncılık.
- Çeçen, M. A. ve Aydemir, F. (2011). Okul öncesi hikâye kitaplarının okunabilirlik açısından incelenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(16), 185-194.
- Çınar, İ. (2009). Çocuk kitaplarında bulunması gereken bazı özellikler. *Eğitim Dergisi*, S. 22.
- Dağlıoğlu, H. E. ve Çamlıbel, Ö. (2009). Çakmak okul öncesi çocuklarına yönelik yayınlanan hikâye kitaplarının şiddet ve korku öğeleri açısından incelenmesi. *Türk Kütüphaneciliği Prof. Dr. Jale Baysal özel sayısı*, 23(3), Eylül 2009, 490-510.
- Demircan, C. (2006). TÜBİTAK çocuk kitaplığı dizisindeki kitapların dış yapısal ve iç yapısal olarak incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1), Haziran 2006, 12-27.
- Demirel, Ş. ve d. (2010). *Edebî metinlerle çocuk edebiyatı*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Eroğlu, E. (2008). *Muzaffer İzgü'nün çocuk kitaplarının mizah unsurları yönüyle incelenmesi*. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bolu.
- Gönen, M., Katrancı, M., Uygun, M. ve Uçuş, Ş. (2011). İlköğretim birinci kademe öğrencilerine yönelik çocuk kitaplarının, içerik, resimleme ve fiziksel özellikleri açısından incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 36, S. 160.

- Gürsel, N. (1978). Çeviri etkinliği ve kültür. *Türk Dili Aylık Dil ve Yazın Dergisi Çeviri Sorunları Özel Sayısı*, Yıl: 27, Cilt XXXVIII, S. 322, 21-26.
- Kaptan, S. (1995). *Bilimsel araştırma ve istatistik teknikleri*, Ankara: Tekışık Web Ofset Tesisleri.
- Karaağaç, G. (2002). *Dil, tarih ve insan*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Karasar, N. (2006). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Keskin, F. (2010). *Yetişkinlere yönelik yabancı dil olarak Türkçe derslerinde yazınsal metinlerle kültür aktarımı*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Körükçü, Ö. (2012). Okulöncesi eğitime yönelik resimli çocuk kitaplarının bulunması gereken temel özellikler açısından incelenmesi. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Aralık 2012, 14(2), 243-254.
- Küçük, S. (2007). Çocuk edebiyatında kültürel değerler açısından Şeker Portakalı ve Fadiş üzerine bir değerlendirme. *II. Ulusal çocuk ve gençlik edebiyatı sempozyumu (Gelişmeler, sorunlar ve çözüm önerileri)*, 4-6 Ekim 2006, (Yay. Hzl. Sedat Sever), Ankara, 297-306.
- Levent, G. (2010). *Çocuk edebiyatı çevirilerinde karşılaşılan sorunlar*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Neydim, N. (1998). *Çocuk ve edebiyat çocukluğun kısa tarihi edebiyatta çocuk figürleri*. İstanbul: Bu Yayınevi.
- Sever, S. (1995). Çocuk kitaplarında bulunması gereken yapısal ve eğitsel özellikler. *Abece*, S. 107, 14-15.
- Sever, S. (2010). *Çocuk ve edebiyat*. İzmir: Tudem Yayıncılık.
- Sınar Çılgın, A. (2007). *Çocuk edebiyatı*. İstanbul: Morpa Yayıncılık.
- Tural, S. (1992). *Kültürel kimlik üzerine düşünceler*. Ankara: Ecdad Yayınları.
- Veziroğlu, M. ve Gönen, M. (2012). Resimli çocuk kitaplarının M.E.B. okul öncesi eğitim programındaki kazanımlara uygunluğunun incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 37, S. 163.
- Yalçın, A. ve Aytaş, G. (2002). *Çocuk edebiyatı*. Ankara: Akçağ Yayıncılık.
- Yılar, Ö., Turan, L. ve d. (2010). *Eğitim fakülteleri için çocuk edebiyatı*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.